

Müasir Azərbaycan, davamlı inkişaf, yüksələn rifah, güclü dövlət

Bu, aparılan islahatların prioritet hədəfləridir

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aparılan uğurlu siyasətin mərkəzində vətəndaş rifahının təminatı prinsipi dayanır və bu əmil ölkəmizdə dayanıqlı iqtisadi inkişafın nəticələrinin, əldə olunan iqtisadi dividendlərin ilk növbədə əhalinin güzəranının yüksəldilməsinə yönəldilməsi, sosial müdafiə sisteminin gücləndirilməsi istiqamətində ardıcıl olaraq mühüm addımların atılmasında etibarlı təminat vardır. Bu baxımdan yola saldıığımız 2019-cu il dövlətimiz və xalqımız üçün ümumilikdə keçən dövrün uğurlu davamı kimi ölkədə gedən zəncirvari inkişaf proseslərinin mühüm bir halqası olaraq xüsusi əlamətdarlığı ilə yadda qaldı. Ölkə tarixinə isə islahatlar ili kimi düşdü, inkişaf, sabitlik yolu ilə inamla irəliləyən respublikamız üçün uğur salnaməsinin daha bir parlaq səhifəsinə çevrildi.

Azərbaycan indi iqtisadi inkişaf, ciddi islahatlar yolundadır. İslahatlar cəmiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Çünki bu islahatlar insanların həyat səviyyəsini yaxşılaşdırır, ölkəmizin iqtisadiyyatını sürətləndirir, "İslahatların əsas hədəfi Azərbaycanı müasir, inkişaf edən və gələcəkdə inkişaf etmiş ölkəyə çevirməkdir, ölkədə mövcud olan nöqsanları aradan qaldırmaqdır, vətəndaşları rahat edən problemləri tamamilə gündəlikdən çıxarmaqdır, insanların rifah halını yaxşılaşdırmaqdır, daha güclü, qüdrətli dövlət qurmaqdır. Biz bu istiqamətdə məqsədyönlü, hərtərəfli siyasət aparırıq, həm beynəlxalq mövqelərimizi möhkəmləndiririk, həm də regional əməkdaşlıq təşəbbüsləri ilə çıxış edirik" - deyən ölkə başçısı çıxışlarında Azərbaycanın sosial sahədə çox böyük diqqət göstərən ölkə olduğunu vurğulayır, qeyd edir ki, "Biz ölkəmizdə bazar iqtisadiyyatı prinsiplərini sosial ədalət prinsipləri ilə birləşdirə bildik və hesab edirik ki, Azərbaycanın uğurlu inkişafı məhz buna söykənir". Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan hazırda güclü iqtisadiyyata, güclü orduya, dünya birliyində güclü mövqeyə sahib olmaqla yanaşı, güclü sosial siyasətə malik olan bir ölkəyə çevrilib. Aparılan siyasətin mərkəzində isə Azərbaycan vətəndaşı, vətəndaş rifahının təminatı prinsipi dayanır və bu prinsip iqtisadi dividendlərin ilk növbədə əhalinin rifahına yönəldilməsi, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində ardıcıl addımların atılması ilə təsdiqini tapır. Ümumiyyətlə, əvvəlki illərdə də respublikamızda bir çox islahatlar həyata keçirilib. Lakin indiyədək heç vaxt 2019-cu il də olduğu kimi eyni vaxtda kompleks və genişmiqyaslı addımlar atılmayıb. Ötən ildə əldə olunan iqtisadi uğur və dəyişiklikləri bir neçə istiqamətdə qruplaşdırma bilirik. Birinci qrupa sosial istiqamətdə atılan inqilabi addımlar, ikinciyə kölgə iqtisadiyyatına qarşı tədbirlər, üçüncüyə iqtisadiyyatı idarəetmə mexanizmində struktur və kadr dəyişiklikləri, dördüncü qrupa isə qeyri-neft sektorunun inkişafı sahəsində görü-

lən işlər daxildir.

Hələ 2018-ci il prezident seçkiləri və seçildikdən sonra Azərbaycan Prezidentinin konseptual çıxışı artıq islahatların yeni dönməsinin başlanğıcı, növbəti illərin proqram və planlarının anonsu idi. Diqqətlə çox vacib məqamı qeyd etmək lazımdır ki, cənab Prezidentin gələcək inkişafın konsepsiyasını anons edən çıxışı heç də seçkiöncəsi təbliğət və yaxud kampaniya xarakterli deyil, seçkidən dərhal sonraya təsadüf edən qarşıya qoyulan vəzifələrin konkret icrası ilə bağlı idi və planlı şəkildə proqramın icrası da çox düşünülmüş nəzəri və praktiki cəhətdən son dərəcə real əsaslandırma üzrə mərhələlərlə həyata keçirilməyə başlandı. Əvvəlcə sözsüz ki, sosial-iqtisadi sahədə vaxt baxımından daha vacib islahatlara başlanıldı, eyni zamanda vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsini və yaşsəm səviyyəsinin daha yaxşılaşdırılmasını nəzərdə tutan ardıcıl tədbirlər həyata keçirildi. Bu, əhalinin imtiyazlı hissəsinin və sosial müdafiəyə ehtiyacı olanların sosial-maddi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, qeyri-neft sektoru və iqtisadiyyatın bütün əhəmiyyəti və yeni spektrləri üzrə inkişafı, eyni zamanda kiçik, orta və iri biznes sahəsinin inkişafı, investisiya mühitinin saflaşdırılması istiqamətində müvafiq tədbirlərin görülməsi, vergi, gömrük və digər əlaqəli sistemdə aparılan ciddi islahatlarla müşayiət olundu. Mart və sentyabr aylarında əməkdaşların, pensiyaların, sosial müavinətlərin və təqaüdlərin artımını nəzərdə tutan 2 sosial paketin icrasına başlandı. Minimum əməkhaqqı 1 ildə 2 dəfə artırılaraq 130 manatdan 250 manata, minimum pensiya isə 116 manatdan 200 manata çatdırıldı. Birinci göstərici ilk dəfə olaraq ölkə üzrə müəyyən edilmiş yaşayış minimumu göstəricisinə nəinki çatdı, sentyabrın 1-də hətta onu keçdi də. Paralel olaraq, bütün müavinətlər də yüksəldildi və yeni müavinət növlərinin tətbiqinə başlanıldı ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşən elm, müdafiə, təhlükəsizlik, hüquq-mühafizə, təhsil, səhiyyə, sosial tə-

minat, mədəniyyət, gənclər və idman, kənd təsərrüfatı, meliorasiya və su təsərrüfatı, ətraf mühitin mühafizəsi, hidrometeorologiya, sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar, nəqliyyat və rabitə, iqtisadi fəaliyyət sahələrində, habelə dövlət orqanlarında çalışan işçilərin də aylıq əməkhaqları dövlət başçısının müvafiq sərəncamları ilə artırıldı.

Möhtərəm Prezidentimiz qeyd edir ki, dünyada gedən proseslər bizi də narahat edir. Dünyada yeni münaqişə ocaqları, yeni gərginlik yerləri yaranır. Mövcud problemlər öz həllini tapmır, əksinə, yeni problemlər əlavə olunur. Demək olar ki, dünyanın bütün yerlərində - Avropada, Afrikada, Asiyada, Latın Amerikasında, bizim bölgəmizdə, postsovet məkanında müəyyən gərginlik müşahidə olunur. Bəzi hallarda bu gərginlik daha şiddətli formalar alır. Ancaq Azərbaycan uzun illər ərzində sabitlik yolu ilə gedir. Ölkəmizdə mövcud olan sabitlik Azərbaycan xalqının iradəsi ilə təmin edilir. Bizim apardığımız siyasət xalq tərəfindən dəstəklənir. Siyasət konkret işlərlə ölçülür. Bizim siyasətimizin təməlinə konkret işlər, real inkişaf, söz yox, əməl dayanır və verilən hər bir söz həyatda öz əksini tapır. Ona görə də xalq tərəfindən bizə göstərilən etimad yüksək səviyyədedir və sabitliyin, əmin-amanlığın əsas şərtləri məhz budur. Azərbaycan indi iqtisadi inkişaf, ciddi islahatlar yolundadır. İslahatlar cəmiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. "Adətən çox köklü iqtisadi və siyasi islahatlar böyük problemlər də gətirir. Yəni, bu islahatlar bəzi hallarda, daha doğrusu, bir çox hallarda insanların həyat tərzinə mənfi təsir göstərir. Azərbaycanda isə islahatlar ardıcıl şəkildə aparılır. Bu, düşünülmüş siyasətdir. Sadəcə olaraq, biz indi islahatların yeni mərhələsinə qədəm qoymuşuq. Ona görə həm iqtisadi sahədə, həm siyasi sahədə aparılan islahatlar xalqımızın, dövlətimizin maraqlarına xidmət edir. Eyni zamanda, çox ciddi struktur və kadr islahatları aparılmışdır. Bütün bunlar bir daha onu göstərir ki, bizim siyasətimizdə əsas məqsəd dövlətimizin möhkəmlənməsi, xalqımızın daha yaxşı yaşaması, sabitliyin təmin edilməsidir. Biz bütün bu məqsədlərə çatırıq. Keçən il əldə edilmiş iqtisadi və sosial nailiyyətlər bunu bir daha təsdiqləyir."

İqtisadiyyatımız 2,2 faiz, ümumi daxili məhsul 2,2 faiz, sənaye istehsalı 1,5 faiz artıb. Qeyri-neft sektorunda artım 3,5 faizdir. Neftin qiyməti sabitdir. Əsas prioritet sahə olan qeyri-neft sektoru 14 faizdən çox artıb. Burada, keçən il istismara verilmiş nəhəng sənaye müəssisə-

lərinin fəaliyyətə başlaması, eyni zamanda, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması xüsusi rol oynayıb. "Biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasını Dünya Bankı da qeyd edir. "Doing Business" hesabatında Azərbaycan keçən il 20 ən inkişafçı ölkə sırasına daxil edilmişdir. Əlbəttə ki, bütün biznes qurumları bunu görür, hiss edirlər. Vergi və gömrük inzibatiyyəti, biznes dairələrinə göstərilən dövlət dəstəyi, əlbəttə ki, qeyri-neft sənayesində də özünü büruzə verir. Beləliklə, 14 faizdən çox artan qeyri-neft sənayemiz yeni iş yerlərinin yaradılması deməkdir. Qeyd etməliyəm ki, keçən il 98 min yeni iş yeri yaradılmışdır. Mən bunu dəfələrlə demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, bu, daimi proses olmalıdır. Çünki Azərbaycanda əhali yüksək templərlə artır və iqtisadiyyat, iqtisadi inkişaf, o cümlədən iş yerlərinin yaradılması demografik inkişafı daim üstələməlidir. Buna görə biz daim bu məsələyə xüsusi diqqət verməliyik. Ancaq o da həqiqətdir ki, hər bir iş yerinin yaradılması üçün həm dövlət, həm də özəl sektor tərəfindən böyük vəsait tələb olunur. Çünki iş yerlərinin yaradılması ələ boş yerə olmur, gərək infrastruktur, şərait, imkanlar olsun. Özəl sektor, əlbəttə ki, iş yerlərini yaradan əsas faktor olaraq öz sözünü deyir və deməlidir. Beləliklə, əsas iqtisadi göstəricilər bunlardır. Əgər buraya ölkəmizə qoyulan sərmayəni əlavə etsək, mənzərə daha gözəl olacaqdır. Keçən il ölkəmizdə 13,5 milyard dollar sərmayə qoyulubdur. Azərbaycan həm xarici, həm daxili investitorlar üçün çox cəlbedici məkandır."

Bu gün həm siyasi müstəvidə, həm iqtisadi sahədə, həm də biznesin inkişafı baxımından Azərbaycan dünya miqyasında çox böyük hörmətə malik bir ölkədir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin bu yaxınlarda 14-cü dəfə Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunda iştirakı, Forum çərçivəsində apardığı danışıqlar, iştirak etdiyi tədbirlər bir daha göstərir ki, ölkəmizə həm böyük maraq, həm də böyük rəğbət var. İyirmidən çox görüş keçirildi. Biz mətbuat vasitəsilə onun bu səfərini diqqətlə izləmişik. Azərbaycanda iş görmək istəyən şirkətlərin sayı artır. Dövlət başçısı bildirir ki, "Davos Forumunda iştirak edən şirkətlər dünya miqyasında ən böyük şirkətlərdir. Yeni, oraya - Forumda daxil olmaq üçün bir çox meyarlar olmalıdır. Onlardan biri də əlbəttə ki, şirkətlərin kapitalaşdırılmasıdır. Beləliklə, bu böyük sərmayə qoyuluşu və valyuta ehtiyatlarımızın artımı bir daha göstərir ki, biz düzgün yolda yiq və bu yolla gedəcəyik."

Prezident cənab İlham Əliyevin uğurlu sosialyönümlü siyasəti sayəsində ölkədə dinamik iqtisadi inkişafı paralel olaraq sosial sahənin bütün istiqamətlərində mühüm addımların atılmasına, o cümlədən pensiya təminatının ildən-ilə gücləndirilməsinə nail olunub. Son 16 ildə orta aylıq əməkhaqqı 11 dəfə, orta aylıq pensiya 8 dəfə, həmçinin müavinət və təqaüdlər dəfələrlə artırılıb. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, 2019-cu ildə dövlət başçısının təşəbbüsü və tapşırığı ilə reallaşdırılan inqilabi sosial islahat paketlərinin 4,2 milyon vətəndaşın gəlirlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılması təmin edilib. O bildirib ki, nəticədə minimum əməkhaqqı təxminən 2 dəfə, minimum pensiya 72,4 faiz, sosial müavinət və təqaüdlər orta hesabla 100 faiz artırılıb, yeni təqaüd növləri təsis edilib, ümumən Prezidentin aylıq təqaüdləri ilə təminat proqramı 5 dəfəyə yaxın genişləndirilib. Ötən il minimum pensiyanın ciddi artımı nəticəsində Azərbaycan minimum pensiyasının alıcılıq qabiliyyəti indeksi üzrə MDB ölkələri və Gürcüstan üzrə 1-ci yere yüksəlib. Pensiyalarda ciddi artım nəticəsində 2019-cu ildə Azərbaycanda pensiyaların orta aylıq məbləği 15 faiz, median pensiya məbləği 54 faiz artıb. Diqqətçəkən məqamlardan biri də budur ki, minimum əməkhaqqının və dövlət sektoru üzrə çalışanların əməkhaqqının artımı 1 milyon 350 min insanı əhatə edib, eyni zamanda bu ciddi artım ötən il ölkədə orta əməkhaqqının da əhəmiyyətli dərəcədə - 16,6 faiz artması ilə nəticələnib. Bu da nəticə etibarilə ölkəmizdə 2020-ci ildə pensiyaların əvvəlki illərin müvafiq indeksləşdirmə artımları ilə müqayisədə xeyli yüksək həddə indeksləşdirilərək artırılmasına imkan verib. Son bir ildə sosial sahənin yalnız bir istiqaməti üzrə, yeni pensiya artımları hesabına pensiyaçılarımıza 1 milyard manatdan artıq əlavə vəsait ödənilir. Bu da bir tərəfdən dövlətimizin daim artan gücünün, digər tərəfdən sosial sahəyə qayğının və diqqətin bariz nümunəsidir. Dövlət başçısı ötən illik sosial islahatlardan bəhs edərkən "Azərbaycan xalqı ildən-ildə daha yaxşı yaşamalıdır. Bizim artan iqtisadi gücümüz ölkəmizin güclənməsinə, ilk növbədə, xalqımızın rifah halının yaxşılaşmasına yönəlməlidir və biz bunu edirik. Ona görə sosial sahədə görülmüş işlər bir daha bizim siyasətimizi əks etdirir, bizim gücümüzü göstərir və bundan sonra da bu sahə daim diqqət mərkəzində olacaqdır" deyə bəyan edib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin "Əmək pensiyalarının indeksləşdirilməsi haqqında" 6 fevral

2020-ci il tarixli Sərəncamının sosial sahədə islahatların 2020-ci ildə də uğurla davam etməsinin əyani təsdiqi olduğunu vurğulamaq lazımdır.

Keçən il sosial infrastrukturun yaradılması ilə bağlı önəmli addımlar atıldı - 84 məktəb, 60 tibb müəssisəsi tikildi və təmir edildi. Bu proses də daim gedir. Məktəblərin böyük hissəsinin təmiri başa çatdırılıb, amma hələ də qəzalı vəziyyətdə olan məktəblər var və onların da təmiri ilə bağlı gələcək illərdə konkret addımlar atılacaqdır. İnfrastruktur layihələrinin icrası ilə əlaqədar mühüm işlər görülüb. Xüsusilə elektrik enerjisi sahəsində. Bu sahədə də ciddi irəliləyiş olubdur. Qazlaşdırma prosesi də davam etdirilib. Bu gün ölkəmizin demək olar ki, bütün yerlərində qazlaşdırma təmin edilmişdir. Qazlaşdırmanın səviyyəsi 96 faizə çatıb. Bu da dünya miqyasında ən yüksək göstəricilərdən biridir. 1300 kilometr avtomobil yolu salınıb. Prezident deyib ki, "Min kilometr nəzərdə tutulmuşdu. Ancaq il ərzində rayonlara səfərlərim zamanı mənə edilən müraciətlər, sonra vətəndaşlar tərəfindən ünvanlanan məktublar əsasında biz əlavə 300 kilometr yolun çəkilişinə nail olduq. Avtomobil yollarının keyfiyyətinə görə bu gün Azərbaycan dünyada 27-ci yerdədir, bir çox inkişaf etmiş ölkələri qabaqlayır". Bu infrastruktur layihələrinin dövlət investisiya proqramı hesabına icra edildiyini diqqətə çatdırılan ölkə başçısı bunun ölkəmizin dayanıqlı inkişafı üçün gözəl zəmin yaratdığını vurğulayır. "Təbii ki, bütün bu işlər və eyni zamanda, aparılan islahatlar kənd təsərrüfatının inkişafına da güclü təkan verdi. Kənd təsərrüfatı istehsalı son illərlə müqayisədə rekord həddə çatdı. Yeni, artım tempi 7 faizdən çox olmuşdur, xüsusilə bitkiçilikdə artım 10 faizdən çoxdur. Bizim kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı artıb. Daxili tələbat yerli məhsullar hesabına təmin edilir. Çünki bütün bu işlər bir-biri ilə sıx bağlı olan məsələlərdir. Keçən il, eyni zamanda, nəqliyyat sahəsində bizim böyük layihələrimiz icra edilirdi. Onların arasında Bakietrafi dəmir yolu xəttinin çəkilişini xüsusilə qeyd etmək istərdim. Biz vaxtilə "elektriçka" adlandırılan dəmir yolu nəqliyyatını ən müasir səviyyədə bərpa etmişik, ən aparıcı şirkətin istehsal etdiyi qatarları gətirdirmişik. Qəsəbələrdə dəmir yolu stansiyaları tikilibdir və bu proses davam etdiriləcək. Bu il artıq Bakietrafi dəmir yolunun çəkilişinin əsas mərhələsi başa çatacaq, yəni, dairə birləşəcəkdir. Ondən sonra hələ ki, dəmir yolu olmayan qəsəbələrə dəmir yolunun çəkilişi nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, qonşularla bizi birləşdi-

Yusif ƏLƏKBƏROV,
"Prant" şirkətinin prezidenti,
Beynəlxalq mükafatlar laureatı,
Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının fəxri üzvü.

rən dəmir yollarında bərpa işləri aparılır ki, sürət daha da artsın. Buna böyük dərəcədə nail olmuşuq, xüsusilə qərb istiqamətində. Şimal və cənub istiqamətində görüləcək işlər üçün hazırlıq aparılır və bu il bu proses daha sürətlə gedəcəkdir." 14 faizdən çox artan qeyri-neft sənayesi yeni iş yerlərinin yaradılması deməkdir. Bir məsələni də xüsusi qeyd edək ki, keçən il 98 min yeni iş yeri yaradılmışdır. Möhtərəm Prezidentimizin də dediyi kimi, bu, daimi proses olmalıdır. Azərbaycan regionlarının dördüncü sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramının icrasının birinci ilinin yekunları barədə danışıqların vurğulamaq lazımdır ki, bir il bundan əvvəl qəbul edilmiş dördüncü proqram əvvəlki dövrlərdə qəbul edilmiş proqramların məntiqi davamıdır. Üç proqram çərçivəsində böyük işlər görülmüşdür. "Ancaq hələ də görüləsi işlər çoxdur. Hesab edirik ki, dördüncü proqram çərçivəsində ölkə qarşısında duran əsas infrastruktur vəzifələri icra olunacaq və beləliklə, ölkəmizin gələcək inkişafı üçün daha gözəl imkanlar yaradılacaqdır. Keçən il ərzində proqramın icrası ilə bağlı bütün lazımı tədbirlər görülüb. Deyə bilərəm ki, proqram artıqlaması ilə icra edilmişdir. Proqramda nəzərdə tutulmuş məsələlər həll olunub. Ancaq bəzi məsələlərdə müəyyən ləngimələr var. Ona görə bu məsələlərin həllinə xüsusi diqqət göstərilməlidir. Hesab edirik ki, proqramın bu il icra ediləcək bütün tədbirləri həyatda öz əksini tapacaq."

Davamlı islahatların reallaşdırılması ilə yanaşı, bütün sahələrdə ardıcıl inkişaf strategiyası uğurla həyata keçirilməkdədir. ■